

crimen in se facere voluptatis. Epist. 24, ad Damas. Pap.

41. Heretici evangelicum veritatem corrumpunt prava intelligentia, et sunt caupones pessimi, facientes de vino aquam. Lib. 1, super Isaiam, cap. 1, super illud: *Caupones tui miscent vino aquam.*

42. Quatuor sunt qualitates, de quibus sancta Evangelia contextantur: praecepta, mandata, testimonia, exempla: in praeceptis iustitia; in mandatis charitas; in testimoniis fides; et exemplis perfectio. Super Marc.

43. Non putamus in verbis Scripturarum esse Evangelium, sed in sensu: non in superficie, sed in medulla: non in sermonum foliis, sed in radice rationis. Lib. 1, super Epist. ad Galat., cap. 1, in illud: *Notum vobis facio Evangelium.*

DIOGCARD. 44. Evangelium est ars mendendi: pixides ejus sunt septem Ecclesiastica sacramenta: unguenta sunt virtutes, et dona electuarum sunt miracula et exempla. Super Ecclesiastic., cap. xxxviii.

S. INNOC. III 45. Praedicatio Iesu Christi in quatuor Evangelia derivatur. Serm. de Evangelist.

46. Sane sicut caput praemittit corpori, et ei caetera membra subserviunt: sic Evangelium toti Officio praecellit, et ei caeterae partes intellectuali ratione consentiunt. Lib. 2, *Myster. Missae*, cap. 47.

S. JOANNES CHRYSOST. 47. Evangelium est nuntium bonum. Homil. 8, super *Matth.*

48. Ubi est virtus Evangelii, in figuris litterarum, an in intellectu sensuum? Si in figuris, bene circa collum suspendis: si in intellectu, ergo melius in corde posita prosunt, quam circa collum suspensa. *Ibid.*, homil. 43, in illud xxiii: *Distant phylacteria sua.*

49. Si in quacunq[ue] domo Evangelium est, illic diabolus ingredi non audeat. Quanto minus animam ei assiduis lectionibus familiarem, neque daemone, neque peccatum attinget? *Prose.*

50. Sanctifica igitur animam, sanctifica corpus: hoc continget, si Evangelium semper et animo habueris et lingua. Homil. 31, super *Joannem.*

51. Mel quamvis amarum sit agrotantibus, natura tamen dulce est: sic et Evangelium boni odoris est, etiam si perunt increduli; nec enim Evangelium facit, ut illi pereant, sed illorum amentia. Homil. 5, super III, *Cor.*

S. PETRUS DAMIANUS. 52. Cuncta sancti Evangelii praecepta crucem spirant, et ut crux post Christum portetur invitati. Opusc. 25, cap. 2.

S. PROSPER. 53. De Evangelio vivunt, qui nihil habere proprium volunt, qui nec habent, nec habere aliquid concupiscunt, non suorum, sed communium possessores. Lib. 2, de *Vita contemplat.*, cap. 14.

Ety[m]ologia. Eucharistia graeca dicitur est *εὐχαριστία* enim graece, latine gratiarum actio dicitur.

Sacramentum corporis et sanguinis Christi dicitur propter sui excellentem virtutem Eucharistia, id est, bona gratia. De *Quaest. circa Epist. I ad Cor.*, quaest. 85.

Sacramentum corporis Christi a communi coena dicitur (conon quippe Graeci dicunt commune), quia commune debet esse omnibus fidelibus et iustis. Super *I ad Cor.*, cap. xi, can. 20.

Definitio. Eucharistia est sacramentum, quo verum Christi corpus, atque sanguis sub speciebus panis et vini continetur, nobis ut offeratur, adoretur, atque sumatur relictum.

Eucharistia est communio, per quam cum Christo commercium habemus, ac carnem ipsius et divinitatem percipimus, atque adeo nos inter nos communicamus atque copulamur. Lib. 4, de *Fide orthodox.*, cap. 14.

Eucharistia est sacramentum unitatis ecclesiasticae, quae attenditur secundum hoc, quod multi sunt unum in Christo. Part. 3, *Summa*, quaest. 82.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Minus digne communicat, qui in peccatis manens, eo fine accipit ut melior fiat. *Prose.*

2. Nam ex assumptione Eucharistiae nullus malus fit bonus, sed malus pejor efficitur, et bonus in bono roboratur: sicut febricitantem vinum necat, et sanum laetificat et confortat. Part. 2, de *Paradoiso animae*, cap. 24, de *Vitiis.*

3. Sacramentum istud quod accipis, Christi sermone conficitur: sermo ergo Christi, qui potuit ex nihilo facere quod non erat, non potest ea quae sunt in id mutare, quod non erant? De *Mysteriis initiandorum*, cap. 9.

4. Vera caro Christi ibi est, quae crucifixa est, quae sepulta est, et vere carnis illius sacramentum est. *Ibid.*

5. In isto sacramento Christus est, quia corpus est Christi, non vero corporalis esca, sed spiritalis est: corpus enim Dei, corpus est spirituale; corpus Christi, corpus est divini spiritus. *Ibid.*

6. Mens panis est usitatus, sed panis iste, panis est ante verba sacramentorum: ubi accesserit consecratio, de pane fit caro Christi. *Prose.*

7. Quomodo potest qui panis est, corpus esse Christi? consecratione: consecratio quibus verbis est, et cujus sermonibus? Domini Jesu.

8. Ubi venit ut collocetur venerabile sacramentum, jam non suis sermonibus sacerdos, sed utitur sermonibus Christi.

COLLECTOR.

DIGO A S. VICTORE.

S. REMIGIUS.

CATECHISM. ROMANUS.

S. JOAN. DAM.

S. THOMAS AQUINAS.

S. ALBERTUS MAGNUS.

S. AMBROS.

S. ANTONIN.

S. AMBROS. 1680?

9. Non erat corpus Christi ante consecrationem, sed post consecrationem dico tibi quod jam corpus est Christi. Lib. 4, de *Sacram.*, cap. 4.

10. Si quiescunque effunditur sanguis, in remissionem peccatorum funditur, debeat illum semper accipere, ut semper mibi peccata dimittantur; qui semper pecco, semper debeo habere medicinam. *Ibid.*, cap. 6.

11. Qui vulnus habet medicinam requirit: vulnus est, quia sub peccato sumus, medicina est celeste et venerabile sacramentum. Lib. 5, de *Sacram.*, cap. 4.

12. Ne veluti quidam esset horror cruoris, sed maneret gratia redemptionis, ideo in similitudinem quidem accipis sacramentum; sed verae naturae gratiam, virtutemque consequeris. *Ibid.*, lib. 6, cap. 4.

13. Quanta, Domine Jesu Christe, cordis contritione, et lacrymarum fonte, quanta reverentia et tremore, quanta corporis castitate, et animi puritate, istud divinum et celeste sacrificium est celebrandum? *Prose.*

14. Ubi caro tua in veritate sumitur, ubi sanguis tuus in veritate bibitur, ubi summa imis junguntur.

15. Ubi adest praesentia sanctorum angelorum, ubi tu es Sacerdos et sacrificium mirabiliter et ineffabiliter constitutus.

16. Quis digno hoc celebrare poterit, nisi tu Deus omnipotens offerentem feceris dignum? *Præcat. ante Missam.*

17. Accipe quotidie, quod quotidie tibi prosit: sic vive, ut quotidie merearis accipere: qui non meretur quotidie accipere, non meretur post annum accipere. Lib. 5, de *Sacram.*, cap. 4.

18. O pretiosum convivium, magnificentum, salutarum, et omni suavitate repletum! *Prose.*

19. Hoc purgantur peccata, virtutes augentur, et omnium charismatum abundantia mens impingatur. Part. 3, tit. 14, de *Sacramentis*, cap. 4, § 5.

20. Quid melius corpore et sanguine Domini nostri? nihil in sacrificiis majus esse potest, nec ulla oblatio major reperitur. *Ibid.*, cap. 4.

21. Cibum sum grandium, cresce et manducabis me: nec tu me in te mutabis, sicut cibum carnis tuae, sed tu mutaberis in me. Lib. 7 *Conf.*, cap. 10.

22. Si peccata tanta non sunt, ut excommunicandus quisquam homo judicetur, non se debet a quotidiana medicina Domini corporis separare: faciat unusquisque quod secundum fidem suam pie credit esse faciendum. *Prose.*

23. Ille honorando non audeat quotidie sumere, et iste honorando non audeat ullo die pretermittere: contemptum non vult cibum ille, sicut manna fastidium. Epist. 118, ad *Januarium*, cap. 3.

Tom. II.

24. Solvere in aureas timent, et corpus Christi cum signo diaboli accipere non timent. Epist. 73, ad *Possidium.*

25. Manna typus est esca spiritualis, quae resurrectionis Domini veritas facta est in Eucharistiae mysterio. Ex *Quaest. veteris et novi Testamenti*, quaest. 95, part. 2, de *novo Testamento.*

26. Quotidie Eucharistiae communionem percipere, nec laudo nec reprehendo: omnibus tamen Dominicis diebus communicandum suadeo et hortor, si tamen mens sine affectu peccandi sit: nam habentem adhuc voluntatem peccandi gravari magis dico Eucharistiae perceptione, quam purificari. De *Ecclesiasticis dogmatibus*, cap. 53.

27. Quamvis quis peccato mordetur, peccandi non habeat de cætero voluntatem, et communicaturus satisfaciat lacrymis et orationibus, et confidens de Domini misericordia, qui peccata pia confessioni donare conestit, accedat ad Eucharistiam intrepidus et securus: sed hoc de illo dico, quem capitalia et mortalia peccata non gravant. *Prose.*

28. Nam quem mortalia crimina post baptismum commissa premunt, hortor prius publica penitentia satisfacere, et ita sacerdotis iudicio reconciliatum communioni sociari, si vult non ad iudicium et condemnationem sui Eucharistiam percipere. *Ibid.*

29. Paveat quem vera delectat penitentia, ut non prius ad Domini corpus accedat, quam confortet illum conscientia bona. De *Vera et falsa penit.*, cap. 15.

30. Corporis et sanguinis Christi sacrificium, successit omnibus illis sacrificiis veteris Testamenti, quae immolabantur in umbra futuri. Lib. de *Civili Dei*, cap. 20.

31. Sicut Judas, cui buccellam tradidit Dominus, non malum accipiendo, sed male accipiendo locum in se diabolo prebuit: sic indigna quisque sumens Dominicum sacramentum, non efficit, ut quia ipse malus est malum sit, aut quia non ad salutem accipit, nihil acceperit. Lib. 5, de *Baptismo*, cap. 8.

32. Vis ut Deus det se tibi? quid si quod vis habere, non vult ipse ut habear, ut se tibi det? impedimenta removet, ut intret ad te. Super *Psalms. LXXXV*, vers. 4.

33. Quidquid mihi praeter Deum est, dulce non est: quidquid mihi vult dare Dominus meus, auferat totum, et se mihi det. Super *Psalms. XXVI*, enarrat. 2, vers. 14.

34. Nemo Christi carnem manducet, nisi prius adoraverit. Super *Psalms. XXVII*, vers. 5.

35. Christus est panis vivus, qui de caelo des-

endit : et qui in via reficit nos, in patria saturabit nos. Super *Psalm.* cxxxix, vers. 13.

s. AUGUST.

36. In patria celesti quomodo Christus saturabit, qui in peregrinatione sic pasci? Super *Psalm.* cxvii, exposit. vers. 3.

37. O sacramentum pietatis! o signum unitatis! o vinculum charitatis! qui vult vivere, habet ubi vivat, habet unde vivat : accedat, credat, incorporetur ut vivificetur, hæreat corpori, vivat Deo, de Deo. Tract. 26, super *Evang. Joan.*, cap. 6.

38. In hac peregrinatione pignus nos consoletur, quia qui nos dignatus est oppignerare, multum paratus est dare : si talis est arrha, quid est cuius est arrha? *Ibid.*, tract. 32, cap. 7.

39. Hinc docemur, quam sit cavendum male, accipere bonum : multum quippe interest, non quid accipiat, sed quis accipiat : nec quale sit quod datur, sed qualis sit ipse cui datur. Nam et bona obsunt, et mala prosunt, sicut fuerint quibus lantur. *Prosec.*

40. Per bonum factum est malum, dum male accipitur bonum : et per malum factum est bonum, dum bene accipitur malum.

41. Quid ergo miraris si datus est Judæ panis Christi, per quem manciparetur diabolo, cum videas e contrario datum Paulo angelum diaboli, per quem periretur in Christo? ita et malo bonum obsunt, malum bono profuit. *Ibid.*, tract. 62, cap. 13.

42. Mensa omnipotentis quæ sit nobis, ubi est corpus et sanguis Christi : qui accedit ad talem mensam præparet animam suam. *Ibid.*, tract. 47, cap. 10.

43. Intrare quisquam Ecclesiam potest nolens, accedere ad altare potest nolens, accipere potest sacramentum nolens, credere non potest nisi volens. *Ibid.*, tract. 26, cap. 6.

44. Quam multi Eucharistiam de altari accipiunt et moriuntur, et accipiendo moriuntur! *Prosecutio.*

45. Nonne buccella Dominiæ venenum fuit Judæ? et tamen accepit, et cum accepit in eum inimicus intravit : non quia malum accepit, sed quia bonum male malus accepit. *Ibid.*, in illud, I *Cor.* ii : *Judicium sibi manducavit et bibit.*

46. Qui manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit. Non ait Apostolus quia illa res mala est, sed quia ille malus male accipiendo, ad judicium accipit bonum quod accipit. *Ibid.*, tract. 6, cap. 4.

47. Cum ad vos accedo, non recedo unde procedo. *Ibid.*, tract. 69, cap. 14.

48. Confirmetur mens mea inter tanta mysteria dulcedine presentie tue, sentiat te sibi adesse, et letetur coram te. *Prosec.*

49. Ignis qui semper luces, amor qui semper ardes, dulcis Christie, bone Jesu, lumen æternum et indelicium, panis vite qui nos reficit, et in te non delicis, quotidie comederis et semper integer manes.

50. Resplende mihi, accende me, illumina et sanctifica vas tuum, de malitia evacua, imple de gratia, et plenum conserva, ut ad salutem animæ meæ manducem cibum carnis tue, quatenus te manducando, vitam per te, perveniam ad te, et repasem in te. In *Manuali*, cap. ii.

51. Deus cibus est, quem non mimut edacitas. Habet in *Glossa ordin.* super I *Joan.*, cap. 1, in illud : *Deus lux est.*

52. Vivificum Domini corporis sacramentum suscipere non renuas, quin potius illud avidissime quæras, fideliter comedas : cibus ille incomparabilis, inellectibilis est. Lib. 2, *De Visitat. infern.*, cap. 4.

53. Quotidie si accipis, quotidie tibi hodie est : tibi hodie est Christus, tibi quotidie resurgit. *De Verbis Dom.*, serm. 28.

54. Corporis Christi sacramentum multi accipiunt, sed non omnes qui accipiunt hoc sacramentum, habituri sunt apud Deum etiam locum promissum membris ejus. *Ibid.*, serm. 59.

55. Corpus Christi manducare, refici est : sed sic reficis, ut non delicias unde reficaris. *Prosec.*

56. Sanguinem ejus libere quid est, nisi vivere? manduca vitam, bibe vitam, habebis vitam, et integra est vita : tunc vita erit tibi corpus et sanguis Christi. *De Verb. Apost.*, serm. 2.

57. In Christi corpore vita nostra consistit, mutet ergo vitam, qui vult accipere vitam : si non mutet vitam, ad judicium accipiet vitam. *Serm.* 1, *De tempore.*

58. Ut Panem angelorum manducare homo, Dominus angelorum factus est homo. *Serm.* 9, *De Nativit.*

59. Insuper quis consideret conscientiam suam, et quando se aliquo crimine vulneratum esse cognoverit, prius orationibus, jejuniis, vel elemosinis studeat mundare conscientiam suam, et sic Eucharistiam præsumat accipere. *Serm.* 1, *Dedicat. Eccles.*

60. Si in area sordibus plena vestis non mittitur pretiosa, qua fronte in anima, que peccatorum sordibus inquinatur, Christi Eucharistia suscipitur? *Ibid.*

61. Nolumus omnia que dedit, si non dat seipsum qui omnia dedit. Hab. apud *D. Bonavent.* *Fer.* 4, *de Rogat.*

62. Manducare panem est in novo Testamento sacrificium christianorum. Lib. 17, *de Civ. Dei*, cap. 5.

63. Sacrificium corporis Christi dæmones fugat. *Ibid.*, lib. 22, cap. 8.

64. Secundum quendam modum, sacramentum corporis Christi, corpus Christi est : sacramentum sanguinis Christi, sanguis Christi est. *Epist.* 23.

65. Noster panis et calix, non quilibet, sed certa consecratione mysticus, fit nobis corpus Christi, non nascitur. Libro 20, *contra Faust.*, cap. 13.

66. Sacrificii caro et sanguis, ante adventum Christi per victimas similitudinem promittebatur : in passione Christi per ipsam veritatem reddebatur : post Ascensionem Christi per sacramentum memorie celebratur. *Ibid.*, cap. 21.

67. Scelera et crimina omnes vitare debent, qui accipiunt corpus Christi et sanguinem. *Hom.* 19, *ex Iuv. Hon.*

68. Lota facie corpore Christi et sanguine communicemus. *Ibid.*, *hom.* 28, cap. 5.

69. Eucharistia est quotidianus cibus. Norunt enim fideles quid accipiant, et bonum est eis accipere panem quotidianum, huic tempori necessarium. *Ibid.*, *hom.* 42, cap. 4.

70. Ut quid parvas dentes et ventrem? crede, et manducasti. Tract. 25, super *Joan.*

71. Norunt fideles corpus Christi, si corpus Christi non negligant esse : fiant corpus Christi, si volunt vivere de spiritu Christi. *Ibid.*, tract. 26.

72. Qui Christum manducant, vivunt in æternum, quia Christus est vita æterna. *Ibid.*

73. De uno pane et Petrus et Judas accepit : Petrus accepit ad vitam, Judas ad mortem. *Ibid.*, tract. 50.

74. Accipere sacramentum corporis et Sanguinis Domini et malus potest. Tract. super *Epist. Joan.*

S. BERNARD.

75. Bonum parat habitaculum Deo, cujus nec ratio decepta, nec voluntas perversa, nec memoria fuerit inquinata. *Serm.* 2, *Dedicat. Eccles.*

76. Vide ne ad illum immundus accedas. *Serm.* 2, *Pasche.*

77. Christus unius horæ momento, ab ortu solis usque ad occasum, ab aquilone usque ad austrum preste est omnibus in Eucharistia, unus in multis, idem in diversis locis. *Serm.* 1, *in Cena Domini.*

78. Panis iste per excellentiam dicitur Eucharistia, id est bona gratia : in hoc enim sacramento non solum quelibet gratia, sed ille a quo omnis gratia, sumitur. *Ibid.*

79. Quid facis, homo indigne? quid facis, homo ingratus? adora devotus, et recolle frequentius in sacramento altaris salutem mundi pro te passam, vitam pro te mortuam, fortitudinem infirmam. *Prosec.*

80. Si membrum Christi es, comperere capiti tuo : si frater Christi es, commorere fratri tuo.

81. Plange, dolo cum genuit et lacrymis super mortem pretiosam unigeniti Dei Patris.

82. Alioquin si non dolens, si non plangis, si non compereris : deliras, degeneras, bellum sapiis, lethargiam pateris, hominem diliteris. *Ibid.*

83. Gratulare, sponsa, gaude incomparabiliter, presidentem habes et rectorum sponsum in presentis exilii militia : pignus habes, arrham tenes, quibus feliciter sponso uniaris in patria. *Prosec.*

84. Gloriosa et amabilis sponsa, in terra sponsum habes in sacramento, in coelis habitura es sine velamento : et hic et ibi veritas, sed hic palliata, ibi manifesta. *Ibid.*

85. Vitulus saginatus, integræ ac perfectus, agnus anniculus, plenus et immaculatus, cum omni suavitate, dulcissimo sapore, gratissima jucunditate percipitur, et sumptus non constituitur : cibus enim vite est, qui de celo descendit. *Ibid.*

86. Potestne estimare gūtale, vel quantitas est hoc Sanctum sanctorum, et sacramentum sacramentorum, amor amorum, dulcedo omnium dulcedinum? *Prosec.*

87. Hæc sunt vere festa paschalia, hæc sunt gaudia et ferula vitæ iustorum, hæc sunt spirituales delicias Sanctorum. *Ibid.*

88. Hostia, quam vides, jam non est panis, sed caro mea, quæ pendit in cruce pro mundi vita. *Prosec.*

89. Sane mutatio ista, benedictionis opus est, non originis : virtus hoc facit, non usus : effectus est potentia, non usus naturæ : dignatio est, non ratio : misericordia est, non miseria : non commune, sed solum : divinum est, non humanum : pietatis sacramentum, non deitatis detrimentum.

90. Hic perat physicale nutrimentum : cibus iste non est ventris, sed mentis : non enim datus ad ruinas hujus vite, sed ad æternam vitam animæ conferendam : iste est panis angelorum, qui nescit putrescere, non vadit in secessum, sed tendit in excelsum. *Ibid.*

91. Mira sunt, fratres, quæ de sacramento isto dicuntur fides est necessaria, scientia rationi supervacua : scientia ratione et intellectu colligitur, fides sola auctoritate inducitur. *Ibid.*

92. Odor, species, sapor, pondus remanent ad mysterii ritum, et ad gustus suffragium, ut horror penitus tollatur, et meritum sortiat. *Prosec.*

93. Etenim ne humana infirmitas esum carnis, et potum sanguinis in sumptione horreret, Christus velari et palliari illa duo voluit speciebus panis et vini, quæ inter humani generis vitalia quodammodo tenent principatum. *Ibid.*

94. Sic corpus et sanguinem suum sumenda

proponit, ut sensus in uno foveretur, in altero fides edificaretur. *Prosec.*

95. Fovetur enim sensus in uno, dum solita tantum et consueta prospicit: edificatur fides in altero, dum oculo carnis vidente aliud exterius oculus cordis aliud sentit et reveretur interius: aliud enim lalet, aliud patet.

96. Tria in sacramento altaris attendere debes: speciem panis, veritatem speciei, virtutem gratiae spiritualis: usque ad speciem, panis, sensus pertingit exterior; ad veritatem carnis, fides interior; ad virtutem gratiae spiritualis, charitas superior. *Ibid.*

97. Corpus Domini sine dubio est vita illis, quibus Christus est vita: illis vero mors est, qui per culpam et negligentiam membra sunt diaboli. *Serm. 28, ad Sororem.*

98. Quicumque ad mensam Christi sedere voluerit, non sine lacrymis accedat; et si accesserit, saltem sine gemitu non recedat. In prologo *Serm. de Cena Dom.*

99. Hoc sacramentum potens est peccata consumere, debellare obvias pestes, inferre coelis revertentes de terra. In *Vita S. Malachiae*, verbo *Mortua*.

S. DONAV. 100. Sine Eucharistia, vel manducatione corporis Domini, non est salus. Super *Joannem*, cap. vi, in illud: *Nisi manducaveritis.*

101. Magnificum et mirificum, rarum et mellificum ac salvificum prandium, quod apponit Dominus suis electis, scilicet seipsum verum hominem et Deum. Collat. 89, super cap. xxi, *Joan.* super illud: *Venite, prandete.*

102. Sicut magna est unio escarum ad sumentem, quia carni et sanguini sumentis unitur: sic nos mirabiliter unimur esca corporis Christi. *Serm. 4, in Cena Domini.*

103. Cibum sum grandium, ait Augustinus, id est grandis gratiae. *Ibid.*

104. O quantum peccatum reputares, si corpus Christi cani daretur: et certe tu luxuriose, tu invide, tu avaro, sordidior es quolibet cane et feditior. *Serm. 5, Dom. 2 Quadreg.*

105. Illo fervore et devotione corpus Jesu accipere debes de altari, qua illud corpus accepit Joseph de cruce. *Serm. 3, Dom. in oct. Pascha.*

106. Quotidie corpus suum dat Christus pro te offerendo, quanta putas dabit in caelo, qui tanta dat in mundo? *Serm. 4, in Rogat.*

107. Mensa divinae refectionis preparatur, corpus Christi hic vere manducatur, in quo nobis divinitas propinatur. *De Septem domis Spirit. S. in specie*, de dono scientiae, cap. 3, *Prosec.*

108. Ex ejus manducatione resurrectio nobis

promittitur, vita aeterna speratur, janua caelestis aperitur. *Ibid.*

109. Quanto alimenta spiritualia plus sumuntur, tanto plus appetuntur. *Ibid.*

110. Nihil est quod ita gratam mentibus praestet refectionem, sicut panis Eucharistiae. *Ibid.*

111. O qualis relectio, ubi dapifer Christus, pinxerit Spiritus sanctus. *Ibid.*, de *Dono Sapientiae*, cap. 44.

112. Hen! quot hodie sunt sacerdotes miseri, et suae salutis improvidi, qui corpus Christi in altari velut carnes pecudum manducant, et involuti atque contaminati abominationibus, de quibus fas non est dicere, sceleratis manibus, et pollutis labiis contingere non ventur, et osculari Filium Dei et Mariae Virginis unigenitum! Tales non sunt sacerdotes, sed sacrilegi: non Christiani, sed haeretici: profecto si fidem rectam haberent, aut peccare timerent, aut celebrare cessarent. *De prepar. ad Missam*, cap. 4.

113. Cave ne nimis tepidus et inordinatus accedas, et inconsideratus: quia indigne sumis, si non accedis reverenter, circumspecte et considerate. *Ibid.*, cap. 5.

114. Accedere indigne, horrendum est iudicium: non accedere ex notabili negligentia, vel contemptu, damnabile est. *Ibid.*

115. Cum sacerdos est absque peccato mortali, et in proposito bono, non habens legitimum impedimentum, et non ex reverentia, sed ex negligentia celebrare omittit, quantum in ipso est, privat Trinitatem laude et gloria, angelos laetitia, peccatores veniam, justos subsidio et gratia, in purgatorio existentes refrigerio, Ecclesiam Christi spirituali beneficio, seipsum medicina et remedio. *Ibid.*

116. Tria requiruntur in eo, qui Eucharistiam susceperit: corporalis munditia, puritas conscientiae, actualis devotio. In *Fasciculario*, cap. 74.

117. Habeas reverentiam et timorem: terribilis enim est haec mensa, ad quam cum debita reverentia et congrua vigilantia, necesse est accedas. *Ibid.*

118. Cogita quod iste quem tu sumis, erit Index tuus. *Ibid.*

119. Corpus Christi est aegris medicina, peregrinantibus via; debiles confortat, valentes delectat, languorem sanat, sanitatem conservat. *Lib. 9, Comp. Theolog. verit.*, cap. 15.

120. Per Eucharistiam sit homo mansuetior ad correctionem, potentior ad laborem, ardentior ad amorem, sagacior ad cautelam, promptior ad obedientiam, devotior ad gratiarum actionem. *Ibid.*

121. Indigna communio peccatis hominem illaqueat, damnationem praeparat, proximum scandalizat, mentem excaecat, tentationi subjungit, Deum irritat, vitam temporalem brevial, gratiis spoliat. *Ibid.*

122. Gaude, o felix anima, quod potes esse tanti hospitis hospita. In *Soliloq.*, cap. 1.

S. CESARIUS ARLIAT. 123. Unica et perfecta hostia fide aestimanda est, non specie: nec exteriori censenda visu, sed interiori aspectu. *Homil. 7.*

CASSIODOR. 124. Cibum iste non dentibus manditur, sed animae aviditate devoratur. Super *Psal. lxxv.*

S. CYRILLUS HIEROSOL. 125. Panis et vinum Eucharistiae ante sacram invocationem adoranda Trinitatis, panis erat et vinum merum; peracta vero invocatione, panis quidem fit corpus Christi, vinum autem sanguis Christi. *Cateches. Mystagog. 1.*

126. Ne consideres tanquam panem nudum, et vinum merum; corpus enim est et sanguis Christi, secundum ipsius Domini verba. *Prosec.*

127. quamvis enim sensus hoc tibi suggerit, tamen fides te confirmet, ne ex gustu rem iudices quin potius habeas ex fide pro certissimo, ita ut nulla subeat dubitatio esse tibi donatum corpus et sanguinem. *Ibid.*, *Cateches. Mystagog. 4.*

DIONYSIUS CARTHUS. 128. In Eucharistia splendet ac immotescit excellentissima Christi dilectio, summa dignatio, pietas maxima, misericordia infinita. Super *hymn. Corporis Christi, ad Laudes.*

S. EPHEM. 129. Pretiosus calix tremendi sanguinis Christi lumine ac vita plenus, nobis ecce praesto est, tanto propinquior, quanto qui accesserit fuerit purior. *De Extremo iudicio.*

130. Potissimum participatione immaculatores nos mysteriorum dignos exhibeamus, ut mente nostra sordidissimis cogitationibus purgata, in nobis inhabitet Dominus. *Epist. ad Joan. monach.*

S. EUSEBIUS CESAR. 131. O nobile convivium, in quo sub panis et vini specie, totus Christus Deus et homo sumitur! *Prosec.*

132. O comestio delicatissima, in qua omnis saporis et odoris est suavitas, omne delectamentum, omnis medicina, omnis sustentatio, omnis requies, necnon et omne quod desiderari potest. *Epist. ad Damas. Pap. de morte D. Hieron.*

S. EUSEBIUS EMISS. 133. Vere unica et perfecta hostia, fide est aestimanda, non specie: nec exteriori censenda visu, sed interiori affectu. *Homil. 5, de Pascha.*

134. Tu cum ad reverendum altare salutari cibo, potuque reficiendus accedis, sacrum Dei tui corpus et sanguinem fide respice, honore mirare, mente continge, cordis manu suscipe, et maxime haustu interiore assume. *Ibid.*

135. Eucharistia sacra susceptio, non in quantitate, sed in virtute consistit. *Ibid.*

136. Si quiete corpus cibum suum futurum cum ipso vermium esca accipit, cum quanta pace et tranquillitate anima accipere debet cibum vite, qui est Deus? In suis *Opusc.*, oraculo 16.

137. Si hic cibus est anima, sine quo languet et marcescit, cur non quotidie ad mensam, in qua proponitur cunctis, cuncti sedere et manducare desiderent? *Prosec.*

138. Qui itineris fatigatur molestia, plus cibi indiget refrigerio: cum omnes viatores sumus, et ad patriam pergimus, cur pretioso et sapidissimo cibo confortari non appetamus?

139. Si saepius hunc panem, ut decet, sumeremus, magis in via virtutis proficeremus, et ad destinatum nobis patriam robustius pergeremus. In suis *Opusc.*, serm. 7.

140. Quantum debet esse sanctus et justus et dignus, qui non moriturum, sed in aeternum victurum et glorificatum, in quem desiderant angeli prospicere, contracta manibus, corde et ore sumit, et aliis ad sumendum praebet! In suis *Opusc. epist. ad Sacerdotes.*

141. Totus homo paveat, totus mundus contremisceat et coelum exultet, quando super altare in manibus sacerdotis est Christus Filius Dei vivi. *Prosec.*

142. O admiranda altitudo: o stupenda dignatio! o sublimitas humilis! quod Dominus universitatis Deus, et Dei Filius, sic se humiliat, ut pro nostra salute, sub modica panis formula se abscondat. *Ibid.*

143. Ut panem angelorum manducaret homo, Creator angelorum factus est homo, utrosque pascebat et integer permanens. *Prosec.*

144. Quam bonus panis, qui et angelos pascit per speciem, ut de ipso satientur in patria: et nos pascit per fidem, ne deficiamus in via!

145. Ille panis, qui seipsum dat angelis ad gaudium stabilitatis: seipsum dedit hominibus ad remedium sanitatis: et qui est angelorum esca, nobis factus est medicina. *Lib. 2, de Nativitat.*

146. Virtus Eucharistiae fugitur in vi amoris. *GLOSS. ORD. Super Esther*, cap. 1.

147. Exemplo Judae filium hominis tradit, qui illud inviolabile Dominici corporis sacramentum violare praesumit. Super *Luc.*, cap. 22, in illud: *Ecce manus tradentis me.*

148. Eucharistia digne sumentibus est vite spiritualis solatium et indigne sumentibus iudicium. Super *Joan.*, cap. vi.

149. Quid prodest corpus et sanguinem Christi ore percipere, et ei perversis moribus contraire? *Homil. 22, super Evang.*

150. Etsi iniqui sacramentum Eucharistiae ore percipiunt, virtute sacramenti nequaquam replen-

S. FRANC. ASSISIENS.

S. FELGENS.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR. MAGNUS.

tur. Lib. 2, in 1, *Reg.*, cap. 1 *Exposit. Moralit.*, super illud: *Repleti prius pro panibus.*

151. Quid est hoc loco se probare, nisi evacuata peccatorum nequitia, se probatum ad Dominicam mensam, et purum exhibere? *Ibid.*, super illud 1 *Cor.* ii: *Probet seipsum homo.*

152. Cibis electa anima, persona est Redemptoris. *Ibid.*, cap. ii, super illud: *Sed quicunque.*

153. Salutis fructum non percipiunt in comestione salutaris hostiae, qui ea quibus se repleverant flagitia, portant in mento. *Ibid.*, cap. 1, super illud: *Repleti prius pro panibus.*

154. Quis fidelium habere dubium potest, in ipsa immolationis hora ad sacerdotis vocem caelos aperiri, in illo Jesu Christi mysterio angelorum choros adesse, summis iam sociari, terrena caelestibus jungi, unum quoddam ex visibilibus atque invisibilibus fieri? *Lib. 4, Dialogi*, cap. 68.

S. GREGOR.
NYSS.

155. Propterea nobis seipsum comedendum proponitur, qui vere est: ut cum ipsum in nobis seipsum acceperimus, illud flammus, quod ille est. Homil. super *Ecclesiasten*.

S. HIERON.

156. Caro Verbi, et sanguis, qui est in carne, non unam habet gratiam; sed est et suavis illi qui diligit amabilis. *Ibid.*

157. Nihil quietius, nihil purius, nihil denique pulchrius ea mente esse debet, quae in Dei habitaculum preparanda est. *Epist. 4, ad Celerianam.*

158. Utinam omni tempore jejunare possimus, ut Eucharistiam absque condemnatione nostri, et pungente conscientia, semper accipere possimus. *Epist. 28, ad Lacinianum.*

159. Dominus Jesus, ipse conviva et convivium est: ipse comedens, et qui comeditur. *Epist. 28, ad Hedibianam*, quest. 2.

160. Nullus unquam divinis expletur epulis nec aliquando patitur de satietate fastidium: tanto unusquisque capacior, tantoque avidior erit, quanto inde plus hauserit. *Epist. ad Demetriadem.*

161. Veraciter fame configitur, quisquis celestis pane satiari non meretur. In *Orat. Hierem.*, super illud: *Pellis nostra quasi cibarius.*

162. Nihil ita vescentis animum roborat, quomodo panis vite. *Lib. 4, super Ezech.*, cap. 4.

163. Vultis scire quis sit iste fructus? Virgo de Virgine, Dominus de ancilla, Deus ex homine, Filius ex matre, fructus ex terra. *Prosece.*

164. Christus flos Mariae, fructus factus: ut nos illum comederemus, ut nos manducaremus carnem ejus. *Super Psalm. lxxv.* vers. penult.: *Terra dedit fructum suum.*

165. Quidam sane dicunt, quod non indignum, sed indigne accipientem revocet a sancto: si ergo

etiam dignus indigna accedens, retrahitur, quanto magis indignus, qui non potest accipere digne? *Super 1, ad Cor.*, cap. ii, in illud: *Quicumque manducaverit panem hunc.*

166. De veritate carnis et sanguinis non relatus ambigendi locus; nunc enim et ipsius Domini professione, et fide nostra vere caro est, et vere sanguis est. *Lib. 8, de Trin.*

S. HILARIUS.

167. Sicut in pane et vino, plenus et principalis refectio corporum est; sic in hoc sacramento, plena et principalis est refectio animarum. *De quest. circa epist. 1 ad Cor.*, quest. 88.

HUGO A. S.
VICTORIS.

168. Per edulium carnis Christi, veniunt ad gustum divinitatis. *Ibid.*, quest. 146.

169. Carnem assumptam Jesus nobis in edulium proposuit, ut per cibum carnis ad gustum invitaret divinitatis. *Lib. 2, super cap. 1, Coelestis Hierarch.*, super illud *Isai. lxxv:* *Vere languores nostros.*

170. Accedo ad humilem elatus, iratus ad mitem, crudelis ad misericordem: et tamen patitur humilis elatum, mitis iratum, crudelium misericors. *Prosece.*

171. Accedo servus ad Dominum, non amore, sed timore, non devotione, sed usu.

172. Accedo ad Dominum, cuius percussis servum; ad Patrem accedo, cuius occidit filium. Percussis, occidi exemplo: nec tamen pertimesco Dominum, nec revereor Patrem.

173. Appropinquo ad osculum pacis, qui prius reconciliatus accedere debuissim ad osculum fratris. *Lib. 2, de Ostro anim.*, cap. 28.

174. In ipsa immolationis hora, ad sacerdotis vocem caeli aperiuntur; in illo Jesu Christi mysterio angelorum chori adsunt, summis iam sociantur, terra caelestibus jungunt, unum ex visibilibus atque invisibilibus fit. *Lib. 3, de Anima*, cap. 50.

175. Vera caro Christi est, quam forma panis operat in sacramento sumimus, et verus sanguis Christi, quem sub vini specie, ac sapore potamus. *Ibid.*

176. Christus in sacramento per partes manducatur, et manet integer: totus in caelo, totus in corde tuo; totus in fracto, totus in integro: tantum est in exiguo, quantum constat esse in toto. *Prosece.*

177. Nihilominus habent singuli, quam universi, totum unum, totum duo, totum plures sine diminutione percipiunt, quia non in specie, vel quantitate sacramenti est gratia, sed in veritate Christi. *Ibid.*

178. Communio malorum non maculat aliquam participatione sacramentorum, sed consensione factorum. Sicut Judas, cui Dominus buccellam tra-

didit, non malum accipiendo, sed bonum male accipiendo, locum in se praebuit diabolo: sic indigne quisque accipiens, locum in se praebuit diabolo. *Ibid.*

179. Venit Christus invisibilis, venit occultus, venit incomprehensibilis; venit ut tangat te, non ut videatur a te: venit ut admoveat te, non ut comprehendantur a te: venit non ut totum infundat se, sed ut gustandum praebet se: non ut impleat desiderium, sed ut trahat affectum; primitias quasdam porrigit suae dilectionis, non plenitudinem exhibet perfectae satietatis. In *Soliloquio, de Arria anima.*

180. Magnus est honor, magna securitas, magna gloria, Deum in se habere habitatorem. *Serm. 2, de Dedicat. Eccles.*

181. Si detestandus esset Sacerdos, qui accederet ad altare sine vestibus: quam detestandus, quam horrendus est, qui accedere praesumat cum vitis et sine virtutibus? Quid prodest ornari vestibus, nisi ornemur et virtutibus. *Prosece.*

182. Sicut igitur non audent accedere ad altare sine vestibus, sic non praesumamus accedere ad altare sine virtutibus. *Serm. 14, de divers.*

183. Ipsa Eucharistia, id est bona gratia, hostia sacra et divinitatis vocatur, quoniam divinos facit, et participes divinitatis eos, qui se digne participant. *Lib. 2, de Sacram.*, part. 8, cap. 8.

184. Tanta est dignitas in Eucharistia corporis Christi, et nec corruptione aliqua affici possit, nec sordibus maculati. *Ibid.*, cap. 12.

S. IGNATIUS
MART.

185. Panis (scilicet Eucharisticus) pharmacum immortalitatis est, mortis antidotum, vitamque in Deo concilians per Jesum Christum, medicamentum purgans vitia, et omnia pellens mala. *Epist. ad Ephes.*

S. JOANNES
CHRYSOST.

186. Sicut corpus indiget sensibili cibo, ita et anima quotidiana spiritualium ciborum refeculatione. *Homil. 10, super Gen.*

187. Quanto plures Eucharistiae sunt participes tanto plus substantiae illius accrescit. *Ibid.*, homil. 45.

188. Eucharistiae sacramentum, pacis sacramentum est. *Homil. 61, super Math. Oper. perf.*

189. Daemoniaco multo peior est, qui peccati sibi conscius ad sacram Eucharistiam accedit. *Prosece.*

190. Qui indigne adent, aeternis traduntur tormentis. *Ibid.*, homil. 63.

191. Nullus communicet, nisi ex discipulis sit, nullus impuro animo, sicut Judas, panem assumat, ne similia patiatur. *Ibid.*

192. Si quis venerit cum sordibus ignoranter, nulla culpa est. *Ibid.*

193. Quod de manu sacerdotis porrigitur, nec animalibus dandum est, nec infidelibus tribendum: quia non solum sanctificatum, sed etiam sanctificatio est, et sanctificat accipientem. *Homil. 47, super Math. Oper. imperf.*

194. Qui manducat de spirituali convivio, impletur Spiritu sancto, dilatatur sensibus, nutritur in veritate, pinguescit in fide, et acquirit sibi vitam aeternam. *Prosece.*

195. Qui ab hoc convivio spirituali longe fuerit factus, evacuat Spiritu sancto, angustatur sensibus, deficit a veritate, distillat a fide, et novissime cadit in mortem. *Ibid.*, homil. 41.

196. Sacrificium Eucharistiae, quod est christianorum, tollendum est ab antichristis, confugientibus christianis ante eum per loca deserti, et non erit qui aut in ecclesiam intret, aut oblationem offerat Deo. *Ibid.*, homil. 49.

197. Ex latere Christi mysteria ortum habent; ut quos ad sumendum calicem accedis, tanquam ab ipso latere hauriens accedas. *Homil. 84, super Joan.*

198. Qui sacrae hujus commendatione participat accubitu, non cum Petro pervenit ad salutis portum, sed sustinebit cum Juda sine reparatione naufragium. *Serm. 1, in Feria 5 Passionis.*

199. Habebit debitam cum professore penam, qui ad Eucharistiae bonum malam attulerit conscientiam. *Ibid.*

200. Ad terribilem mensam cum debita reverentia, et cum congrua vigilantia invitatur. Nullus ibi Judas reperitur, nullus malignus accedat, nullus veneno pungatur. *Prosece.*

201. Nullus fictus accedat, nullus fucato animo tantis audeat mysteriis proximare, ne condemnentur et sententiam mereatur: et quod Judas sustinuit, patiatur.

202. Nam in illum post communionem mensa diabolus intravit, non quia contempserat Dominicum corpus, sed quia impudentia ejus et malignitas mentis, ut adversarius in eo habitaret, effectus. *Homil. de Prodit. Juda.*

203. Nemo sit Judas in mensa, hoc sacrificium cibis spiritualis est. *Prosece.*

204. Nam sicut corporalis cibus, cum ventrem invenit adversis humoribus occupatum, et amplius ledit, magis nocet, et nullum praestat auxilium: ita et iste spiritualis cibus, si aliquem repererit malignitate pollutum, magis eum perdet, non sua natura, sed accipientis vitio.

205. Pura igitur mens in omnibus, pura cogitatio, quia sacrificium purum est. *Ibid.*

206. Merito nostrae reconciliationis causa hoc sacrificium constitutum est: et si sacrificii precepta contempseris, sacrificii remedium sentire

- non poteris. Comple illud, cujus causa sacrificium factum est, ut sacrificio perfruaris. *Ibid.*
207. Quemadmodum cera igni adhibita, illi assimilatur, nihil substantiæ remanet, nihilque superfluit; sic puta mysteria consumi corporis Christi substantia. *Serm. de Eucharistia.*
208. Quemadmodum corpus Eucharisticum, unum est Christo: ita et nos per hunc panem unione conjungimur. *Homil. 24, super I Cor. in illud v: Et panis quem frangimus.*
209. Quod Christus in cruce passus non est, id in Eucharistia patitur, et propter te frangi sustinet, ut omnes satiet. *Ibid.*
210. Quidnam est panis? corpus Christi: quid autem sunt qui accipiunt corpus Christi? non multa, sed unum corpus. *Ibid., in illud x: Quoniam unus panis, et unum corpus.*
211. Quemadmodum frigida accessio periculosa est, ita nulla mysticæ illius comæ participatio, pestis est et interitus. *Ibid., in Moral.*
212. Hæc mensa, anima vis est, nervi mentis, fiducia vinculum, fundamentum, spes, salus, lux, vita nostra. *Ibid.*
213. Abstergere ab omni sordè animam tuam, præpara mentem ad horum mysteriorum susceptionem. *Ibid.*
214. Si animæ puritatem et vitæ rectitudinem habueris, semper accedere poteris ad sacram synaxim. *Ibid., homil. 28.*
215. Cum sis religiosus, aude accedere et contereare corpus Christi, cum animam habeas sordidam? tu sordido vase nolles uti, anima vero sordida accedis. *Prosec.*
216. Adstat mensa regis, adsunt angeli mensæ hujus ministri, adest rex ipse, et tu oscitabundus ades: si vestibus indutus es mundis, recumbe et communica. *Serm. 3, super Epist. ad Ephes., in Moral.*
217. Non est audaciæ sæpius accedere ad Dominicam mensam: sed indigne accedere: etiam si semel tantum quispiam toto vitæ tempore accedat, magnæ temeritatis est et audaciæ. *Homil. 5, super I Timoth., in Moral.*
218. Tu cum carnalem cibum sumpturus accedis, os et faciem et manus lavas: cum vero ad spirituales mensam accessurus es, animam lavare dissimulas, atque immunditia plenus accedis. *Ibid.*
219. Considera ne tu sis reus corporis et sanguinis Christi: Judæi sanctissimum corpus jugularunt, tu vero polluta suscipis anima post tot beneficia. *Homil. 60, Ad Populum Antiochenum.*
220. Quo non oportet esse puriore tali fruentem sacrificio? cogita quali sis insignitus honore, quali mensa fruaris. *Ibid.*
221. Quod angeli videntes horrescunt, neque libere audent intueri propter emicantem inde splendorem hoc nos, pascimur, huic nos unimur, et facti sumus unum Christi corpus, et una caro. *Ibid.*
222. Demoniū patiente peior est, qui postquam peccavit, accedit. *Ibid.*
223. Mensa spirituali frueris, mensa regia; et rursum luto corpus contaminas: unguis unguento, et fetore rursum implet. *Ibid., homil. 61.*
224. Magnus est iste panis, qui replet mentem et non ventrem: iste panis et noster est, et angelorum: iste panis manducatur, et integer manet, de ipso comedimus, inde vivimus, inde pascimur, inde nutrimur, inde pervenimus. *Homil. de Grat. Dom. in illud: Panem nostram quotidianum.*
225. Reverenda ac salutaria illa mysteria, quæ in omni Ecclesiæ congregatione celebrantur, Eucharistia, id est gratiarum actio, nuncupantur. *Homil. 26, super Matth.*
226. Si fasteat os, ne cibum quidem una capere sustines: at cum tantus factor sit in anima die mihi, aude communicare mysteriis? *Homil. 9, super II Cor., in Moral.*
227. Non munditia animi, sed intervallo temporis longiore, constare meritum putas, summamque arbitraris reverentiam esse, si non sæpius celestem illam adeas mensam. *Prosec.*
228. Ignoras quoniam indigne accedere, etiam si semel tantum fiat, te supplicio tradit: digne vero etiam si sæpe accedas, salutem inde conquiris? *Homil. 5, super I Tim., in Moral.*
229. Non est audaciæ, etc. Vide supra, sent. 217.
230. Angeli sunt presentes cum timore et tremore, ipse autem accedis oscitans et pigrescens. *Homil. 27, super Epist. ad Hebr., in Moral.*
231. Tanquam leones ignem spirantes, ab illa mensa recedamus, facti diabolo terribiles. *Homil. 61, ad Popul. Antioch.*
232. Semetipsum nobis commiscet, et non fide tantum, verum et ipsa nos suum efficit corpus. *Ibid., homil. 60.*
233. Quot nunc dicunt, vellem ipsis formam aspicere, figuram, vestimenta, calcamenta. Ecco cum vides, ipsum tangis, ipsum manducas. Et tu quidem vestimenta videre cupis? ipse vero tibi comedit, non tantum videre, verum et manducare, et tangere, et intra te suscipere. *Prosec.*
234. Ideo accedat nemo cum nausea, nemo revoluitur, omnes accensu, omnes ferventes et excitati. *Ibid.*
235. Non parva poena proponitur indigne summentibus: itaque considera ne tu sis reus corporis et sanguinis Christi. *Ibid.*

236. Oportet eum, qui ad hoc corpus accedit, esse sublimem, et cum terra nihil habere commune. *Homil. 24, super I Cor.*
- S. JOANNES DAMASC. 237. Summo cum meta, et pura conscientia, fideque haudquaquam dubia accedamus, diique efficiamur. *Lib. 4, de Fide Orthodoxa, cap. 14.*
- JOAN. GERS. 238. Credendum est plane, quod Eucharistiæ sacramentum continet in se plenitudinem omnis gratiæ et meriti spiritualis: nihilominus quoad satisfactionem pro reatibus culparum, constituit hoc sacramentum Dens in numero, pondere et mensura, ita ut sit valoris finiti. *De Orat., verbo Loguimur, part. 8.*
- JOAN. TRITH. 239. Sacra communio digne sumpta, omnem demonis enervatpotestatem. *Lib. 4, de Tent. religios., cap. 6.*
- S. IRENEUS. 240. Quando et mixtus calix, et factus panis percipit verbum Dei, fit Eucharistia sanguinis et corporis Christi, ex quibus augetur et consistit carnis nostre substantia. *Lib. 5, advers. Hæres., cap. Tractuus.*
- S. ISIDORUS HISPALENS. 241. Qui sclerata vivunt, et communicare non desinunt, putantes se tali communione mundari; discant nihil ad emundationem sibi proficere, sed ad condemnationem. *Lib. 4, de Summo bono, cap. 22, sent. 7.*
242. Eligendi sunt aliqui dies, quibus prius homo continentius vivat, quo ad tantum sacramentum dignus accedere possit. *Lib. 4, de Offic. Eccles., cap. 18.*
243. Caro Christi esca sanctorum. *Super Gen., cap. 31.*
- S. LAURENTIUS JUSTIN. 244. Noli tu Judam imitari; noli Dominum tuum, atque teipsum venundare in peccatis; noli ita de Dei bonitate præsumere, ut de te præsumendo cadas atque intereas: quod ordinatum est sancte, sanctificatus accipe, ut sanctificeris adhuc. *Prosec.*
245. Eo ad Eucharistiam percipiendam eris dignior, quo corde humilior, mente mundior, dilectione ferventior, virtutibus solidior, vita inventus fueris sanctor. *De Triumphali Christi agone, cap. 4.*
- S. LEO I. 246. Multa nobis vigilantia laborandum est, ut cordis nostri receptaculum tanto hospite non sit indignum: hæque jugi oportet sollicitudine præcaveri, ne quid in nostris animis incompositum, ne quid inveniatur immundum. *Serm. 4, Quadrag.*
- LEODVICUS BLOSIVS. 247. Nulla lingua exprimere, nullum cor comprehendere potest, quam ingentia bona homini proveniant ex pia perceptione sacramenti Eucharistia. *In Speculo spirit., cap. 12.*
248. Quando ad sacram celestemque mensam, in qua Christus vere sumitur, es accessurus, religiosa mente recolas charitatem illam stupendam, quæ ipse Dominus Dens noster pro nobis pati mortique voluit. *Lib. 1, Enchirid. parvulor., document. 42.*
249. Tota Trinitas inhabitat ipsi corpus Christi, quia tota divinitas in eo est. *In Institut. spirit., cap. 8.*
250. Qui fruitur Deo, satisfatem nescit: quantoque magis eum gustaverit, ac ediderit, tanto plus esurit. *Homil. 16.*
251. Communicare non times corpus Christi, accedens ad Eucharistiam quasi mundus et purus, qui impurus es, quasi nihil in te sit indignum; et putas quod effugias iudicium Dei? *Homil. 2, in Psalm. xxxvii.*
252. Frequentia contemptum parit, et ex ipsa raritate crescit reverentia sacramenti. *Epist. 86, ad Alexandr. Cuthus.*
253. Hostia indigne accepta suscipientem damnat, non salvat: inquinat, non emundat. *Ibid.*
254. Qui Christi corpus indigne conficit, Christum tradit: ut Christus dum traditur, dicat: *Ecce manus tradentis me, mecum est in mensa. Ibid., epist. 123, ad Richard. Londonens. episcop.*
255. Damnablem peccat, qui ad corpus Christi cum felle conscientie præve, et cum aceto iniquitatis accedit. Perfidus judæus, perfidus christianus: ille de latere, iste de calice sanguinem Christi fundit. *Prosec.*
256. Nonne potius antichristianus est, quam christianus judicandus, qui quantum in se est, Christum jam factum impassibilem, ita tractat indigne, ita probris afficit, ita crudeliter interimit, et sepelit inhoneste? *Ibid.*
257. Quicunque ad altare Domini accedit inquinatus luxuria, juxta filium Virginis idolum ponit Veneris. *Prosec.*
258. Qui sacra illius sacramenti verba ore immundo profert, in faciem Salvatoris spuit.
259. Cum in eo immundum sanctissimam carnem ponit, eam quasi in lutum platearum projicit.
260. Ad sumum iudicium ad hoc sacramentum accedit, qui adhuc aliæ cuticula tactu hilarescit, qui æstibus vitiorum inardescit. *Ibid., serm. 38.*
261. Procul dubio hujus mensæ edacitas inculpabilis potius commendatur, quam condemnatur. *Prosec.*
262. Abstinerè quidem culpa est, et pena: absorbere vero, gloria et corona.
263. Num forte ibi formidas consumptionem, ubi omne bonum exundat consumptionem?
264. Non parce est prandendum, ubi cibum invenis Deum.
265. Hodie si totum præsumperis, totum cras sine dubio nihilominus habebis.
- S. MACARIUS ÆGYPT. SEN. ORIGENES. PETRUS BELESENS. PETRUS CHELL.

ciunt, et solutionem sciunt : ut pauci illustrentur, mundus everteritur. Unius honor, orbis excidium est. *Prosec.*

34. Sciunt hoc Gallia devastata, sed non ab omnibus : et ideo in paucissimis adhuc angulis, vel tenuem spiritum agentes : quia eas interdum paucorum integritas aluit, quas multorum rapina seu exactio evacuat.

35. Illud scelus quis digne eloqui possit, quod cum Republica, vel jam mortua, vel certe extremum spiritum agens, in ea Gallia parte, qua adhuc vivere videtur, tributorum vinculis, quasi predonum manibus strangulata moriatur!

36. Inveniuntur plurimi divitum, quorum tributa pauperes ferunt : hoc est, inveniuntur plurimi divitum, quorum tributa pauperes necant.

37. Unde advertimus, quod nihil esse divitibus secularibus potest, qui remediis suis pauperes perimunt : et nihil pauperibus infelicibus, quos etiam illa, quae pro remedio cunctis dantur, occidunt. Lib. 4, ad *Eccles. Catholic.*

38. Jam illud quale, quam saevum, quam familiare, quod se invicem homines exactione proscribunt? imo non invicem : nam hoc tolerabilius ferme esset, si pateretur quisque quod fecerat; sed illud gravius est, quod plurimi proscribuntur a paucis. *Prosec.*

39. Quibus exactio publica, peculiaris est praeda, qui fiscalis debili titulos faciunt questus esse privatos. Et hoc non summi tantum, sed pene infimi : non iudices solum, sed etiam iudicibus obsequentes.

40. Quae sunt non modo urbes, sed etiam municipia atque vici, ubi non quot curiales fuerint, tot tyranni sunt? Lib. 5, de *Gubern. Dei.*

41. Exactionis publicae nomen, in questus proprii emolumenta vertitur. *Ibid.*

42. Vis summa exigit a subditis, ut aspirare ad libertatem velint; sed eadem vis posse non sinit, quae velle compellit. Sed imputari his potest forsitan, quod hoc velint homines, qui nihil magis cuperent, quam ne cogentur hoc velle. *Prosec.*

43. Summa enim infelicitas est, quod volunt : nam multo cum his melius agebatur, si non compellerentur hoc velle. Sed quid possunt aliud velle miseri, qui assiduam, imo continuum exactiois publicae patiuntur excidium?

44. Quibus imminet semper gravis et indefessa proscriptio, qui domos suas deserunt, ne in ipsis domibus torquerantur : exilia petunt, ne supplicia sustineant; leviores his hostes, quam exactores sunt : et idcirco ad hostes fugiunt, ut vim exactiois evadant. *Ibid.*

45. Pauperulos homines tributa divitum pre-

mununt, et infirmiores ferunt sarcinas fortiorum. *Ibid.*

46. Quid iniquus esse, aut quid indignus potest, quam ut soli sitis immunes a debito? cunctos facitis per exactioem debitores? *Ibid.*

47. Tributis civitates exhaurire regium non est. *De Regno ad Arcadium imperat.*

48. Si rex ad ea contrahatur quae necessaria sunt, eorum minime molestus exactor esse potest. *Ibid.*

SENTENTIA PAGANORUM.

49. Qui magna, et a quibus, et quae non debent auferunt, ipsi sunt tyranni. Lib. 4 *Moral.*, cap. 1.

50. Tetrum spectaculum est, oppressa ab impiis civitas. Lib. 4, *Epist. ad Brutum.*, epist. 15.

51. Pecuniae etiam male credite, exactio est. Lib. 4, de *Benef.*, cap. 39.

52. Saepe opus est malis exactore, etiam bonis admittente. Lib. 7, de *Benef.*, cap. 23.

Vide etiam tit., *Rapina*, sent. 48, 58.

EXAMEN.

Definitio. Examen est accurata et diligens discussio conscientiae propriae, et recogitatio peccatorum.

SENTENTIA PATRUM.

1. Vae etiam laudabili vitae, si remota misericordia, Domine, discutias eam. Lib. 9, de *Confess.*, cap. 13.

2. Unusquisque pro modulo suo audiat, et sicut sibi conscius fuerit, ita vel doleat, corrigendus, vel gaudeat approbandus. *Prosec.*

3. Si se deviasse invenerit, redeat ut in via ambulat : si se in via invenerit ambulat ut perveniat : nemo superbus sit extra viam, nemo piger in via. Super *Psaln. xxxi.*, in praefat.

4. Deinceps caveat examinatoris severitatem, qui clementiam subvenientis expertus est. Super *Psaln. xxiv.*, vers. 2.

5. Nihil est quod sis quisque cogitare debeat, nisi ut in semetipsum oculos convertat; in se discutat, se inspicat, se discutiat, se querat, et se inveniat : et quod displicet, necet : quod placet, optet et plantet. *De Verbis Dom.*, serm. 42.

6. Discutite vos semper sine dolo, sine adulatione, sine palpatione : non enim aliquis est in tuum tecum, cui erubescas, et jactes te : est ibi, sed cui placet humilitas, et ut ipse te probet. *De Verbis Apost.*, serm. 15.

7. Examine se omnis homo, et quidquid in se boni invenerit, agat gratias illi, qui dedit : et agendo gratias illi, qui dedit, ab illo petat et quod nondum dedit. *Ibid.*, serm. 47.

8. O homo, discute mentem inam, prospice singula secreta cordis : quid cor peccavit mala appetendo, oculis vanitatem videndo, os falsitatem dicendo, auribus mendacia audiendo, manus verbera perpetrando. *Serm. 30, ad Fratr. in cremo.*

9. Pro certo habe, accuratum eorum, quae quisque in vita gesserit, examen fore. Apud *D. Joan. Damasc.* lib. 1 *Parall.*, cap. 4.

10. Qui perfecte examinando semetipsum intelligit, suo peccato nullius peccatum par esse existimat, quod non sicut suum intelligat. *De Vita solit.*

11. Mane praeterita noctis fac a temetipso exactioem, et venturae dici tibi indicio cautionem. *Prosec.*

12. Vespere diei praeteritae rationem exige, et superventis noctis fac indicationem : ut si quid fuerit intermissum, si quid neglectum, si quid imperfectum, suo modo, suo loco, suo tempore non abeat impunium, vel irrecompensatum. *Ibid.*

13. Integritatis tuae curiosus explorator sis, et vitam tuam in quotidiana discussione examina. *Prosec.*

14. Attende diligenter quantum proficias, vel quantum deficias; qualis sis in moribus, et qualis in affectibus.

15. Attende quam similis sis Deo, vel quam dissimilis : quam prope, vel quam longe; non locorum intervallis, sed morum affectibus.

16. Redde te sibi, et si non semper vel saepe, saltem interdum.

17. In te nihil remaneat indisciplinatum; stae tue te ante te, quam ante alium, et sic temetipsum plange. Lib. *Meditat.*, cap. 5.

18. Si non me inspicio, nescio meipsum : quanto me subtilius et saepius discuto, tanto plures abominaciones in angulis cordis mei invenio. *Ibid.*, cap. 12.

19. Ea quae praec oculis habeo inspicio, nec gemo : erubescenda video, nec erubescio : dolenda intueor, nec doleo, quod est mortis signum, et damnationis indicium. *Ibid.*

20. Discute quid sis, quid fueris, quid esse debuieris, quid esse possis : quid fueris per naturam, quid modo sis per culpas, quid esse debuieris per industriam, quid adhuc esse possis per gratiam. *De Inter. Domo.*, cap. 65.

21. Relinque caetera, et teipsum discute : per te curre, et in te consista. *Ibid.*

22. O quam necessaria discussio, et quam miranda speculatio! tot animi virtutes, tot ejus exercitationes, tot ejus studia, vel merita praec oculis habere, et hujuscemodi contemplationi diutius inhærere. *Ibid.*

23. Omni die cum vadis cubitum, examina diligenter, quid cogitasti, quid dixisti in die, et quomodo utile tempus et spatium, quod datum est ad acquirendam vitam aeternam, dispendisti. *In Notabili documento.*

24. Signum roboratae et proficientis charitatis, est frequens et justa conscientiae examinatio. *De Septem. itin. aeternit.*, itin. 4, dist. 4, art. 2.

25. Quotidie ad minus semel conscientiam tuam diligenter examina. *In Exhort. ad novitios*, art. 2.

26. Statuta hora perge dormitum; et antequam eas ad stratum, recogita qualiter diem ipsum expendis, quid boni in eo omiseris, quid mali commiseris. *Prosec.*

27. Examina quomodo singulas expendis horas, an aliquem scandalizasti, aut offendiisti : sicque coram Deo te increpa, sperne, humilia, plange, veniam pete, emendationem et satisfactionem propone. *Ibid.*

28. Religiosus quotidie discutiat conscientiam suam, et penset quid Deo promiserit, et quomodo in via virtutum pervenerit. *De Perfecta spir.*, art. 7.

29. Vespere ingressus cubiculum cordis tui, examina temetipsum. *De Vita religios.*

30. Unusquisque conscientias nostras ante conspectum interioris hominis constituamus : ipsi nosmetipsos quotidie castigemus, ipsi nobiscum rationem de quotidiana conversatione faciamus. *Prosec.*

31. Alloquatur se in secretis cordis unaquaque anima, et dicat : Videamus si hanc diem sine peccato transegi : videamus si hodie aliquid quod ad profectum meum, quod ad edificationem aliorum pertinet, operatus sum. *Homil. de Machabaeis.*

32. Deum iudicem tanto quis securius exceptat, quanto quotidie vitam suam suspectus examinat. Lib. 25 *Moral.*, cap. 5.

33. Amat iudicium quisquis vias suas subtiliter discutit, et secretarium cordis ingressus, quid Dominus ipsi tribuat, quid ipse Domino debeat, pensat. *Ibid.*, lib. 24, cap. 13.

34. Debet unusquisque mens causas suas apud Dominum, et causas Domini contra se sollicita inquisitione discutere. *Ibid.*, lib. 25, cap. 6.

35. Electi infra sinum cordis adversum se quid se impugnat, enumerant.

36. Unusquisque cum causam examinis conscientiae suae contra se aggredi coeperit, conscientia accusat, ratio iudicat, timor ligat, dolor excruciat, ipsemet est actor qui exhibet, ipse reus qui exhibetur : odit se qualem fuisse se meminuit, et se per semetipsum insequitur. *Ibid.*

S. SYRIVS,
EPISCOPUS.S. BASILIUS
MAGNUS.

S. BERNARD.

ARISTOTEL.

CICERO.

SENECA.

COLECTOR.

S. AUGUST.

S. DONAV.

DIONYSIUS
CARIUS.S. EUSEBIUS
EMISENUS.S. GREGOR.
MAGNUS.

37. Electorum est actus suos quotidie ab ipso cogitationis fonte discutere, et omne quod turbidum profuit ab intimis excicare. *Ibid.*

38. Mens nostra per momenta vivendi ipso curarum usu, a semetipsa permulatur, et non agnoscimus, nisi vigilantia custodia ad interiora nostra residentes, profectus nostros quotidie defectusque pensemus. *Prosecc.*

39. Sui negligens, et propositum robur insensibiliter perdens, a forma prioris fortitudinis, dum nasci, senescit. *Ibid.*, num. 7.

40. Ad corda nostra redeamus, discutiamus omne quod agimus, et quicquid in nobis divina rectitudinis regulam offendit, accusemus, ut apud districtum iudicem ipsa nos accusatio excuset. *Prosecc.*

41. In hoc mentis nostrae iudicio tanto citius absolvimur, quanto nos districtius reos tenemus.

42. Nec ad haec agenda praetermittenda sunt tempora, quibus vacat: quia ad haec agenda post huius vitae tempora non vacat. *Ibid.*, cap. 7.

43. Revoceps ante oculos mentis quicquid errando commisimus; et quod nequiter egimus, flecto puniamus. Lib. 2, in *Registro*, induct. 6, cap. 2, epist. 2, serm. ad *Populum*.

44. In electorum examine, non solum culpae causa pensanda sunt, sed etiam merita personarum. Lib. 5, in 1, *Reg.*, cap. iv, super illud: *Eryone Jonathas morietur?*

45. Considerandum est opus quale sit, quae cogitatio in opere, quae intentio in cogitatione. Homil. 20, super *Ezech.*, super illud *Psal.* lxx: *Holococausta medullata.*

46. Cogitate quid facitis, recogitate quid fecistis, largitatem supernae pietatis aspiciet, et ad misericordem iudicem, dum adhuc expectat, cum lacrymis venite. Homil. 34, super *Evang.*

47. Omnis justus, qui vitam suam sollicitus aspiciet, et diligenter considerat, quantum quotidie in bonis crescat, aut fortasse quantum a bonis decrecat: iste quia se ante se ponit, coram se ambulat. *Prosecc.*

48. Quis vero vita sua custodiam negligit, discutere quae agit, quae loquitur, quae cogitat, aut despiciet, aut necsit, coram se iste non ambulat: quia qualis sit in suis moribus et in actibus, ignorat; nec sibi semetipsi praesens est, qui semetipsum quotidie exquirere atque cognoscere sollicitus non est. Homil. 4, super *Ezech.*

49. Videamus si christiani sumus, quid in nobis virtutis accesserit, quid humilitatis in prosperis, quid patientiae in adversis, quid in tribulatione gaudii, quid felicitatis in damnis, quid

indulgentiae in offensis, quid castitatis in occasione luxuriae. Epist. 37, ad *Pammach.* et *Ocean.*

50. Homo peritus per singulos dies vitam suam ad iudicium vocat. Mane, quando surgere debet, considerat quid egerit per noctem; in vespero quando cubitum vadit, considerat quid egerit per diem: quantum ad bona agenda solito alicuior, quantum ad mala vivenda solito constanter. *De Inst. Novit.*, cap. 9.

51. Mentis ratio cogitationes diversas ad secretum cordis quandoque convocet, ut incorrigibiles eiciat, corripiat inquietas, negligentes emendet, crudelit simpliciores, mitiget iracundas, voluptuosas restringat, pigras excitet, consoleatur pusillanimes, doceat indiscretas, locum primum ratio teneat, conscientia culpas accuset, perversitas non excuset, superbia rectum non defendat, innocentia confiteatur, humilitas seipsam iudicat. Lib. 3, de *Claustro anim.*, cap. 6, *Prosecc.*

52. Seipsam quandoque virtutes invicem accuset: accuset misericordia justitiam, quod manus usque ad crudelitatem extendit, quod iracundiae verba protulerit, quod mansuetudinis vultum mutaverit: accuset justitia misericordiam, quod severitatis vultum non inducit, quod peccatum impunitum dimiserit, quod se delinquentem non increpaverit: accuset humilitas honestatem, quod excedat mediocritatem, quod sequatur superbiam, quod nimiam diligit paupertatem, quod non impendat corpori necessitatem, sed amet nuditatem, paupertatem, et egestatem.

53. Redi ad cor tuum, et diligenter discute teipsum: considera unde venis, quo tendis, quomodo vivis, quid agis, quid amittis, quantum quotidie proficis, vel quantum deficiis. Lib. 3, de *Anima*, cap. 6.

54. Sedet mens, atque cogitatio tua iudex in animam atque conscientiam tuam, adducas omnia delicta tua in medium, scrutare quae animo commisisti, et pone dignas singulorum penas. *Prosecc.*

55. Dicis tecum assidue: Quare hoc atque hoc ausus es? quare illud et illud perpetrasti?

56. Quod si ab his quidem conscientia tua refugit, aliena vero curiose rimatur, die ad ipsam: Non ego iudex in alios, nec tu alios defensorum iudicium subisisti.

57. Quid enim ad te, si hic vel ille male vivat? tu cuius rei gratia hoc atque illud deliquisti? non defende; accusa tua vestigia, non aliena.

58. Sic assidue ipsam ad hunc terrorem terroci, deinde et causam suam dicere non possit, sed hal-

HUGO A. S. VICTORE.

lutat atque stupescit; quasi superbam ancillam, et fornicatione corruptam, caede, verberibus, ac flagellis dilania. Hoc iudicium quotidie tibi diligenter constituatur. Homil. 43, super *Matth. Oper. perf.*

59. Qui recte facta sua oblivioni tradens, peccata sola videt, et aliorum non delicta, sed virtutes et recte acta sedulo scrutatur, perfectus est hic vir. Serm. 9, super *Epist. ad Phil.*

60. Quando accubueris super stratum tuum, et neminem infestum pateris, antequam veniat tibi somnus, profer in medium codicem conscientiam tuam, et remissere peccata tua; si quid in verbo, seu in facto, vel in cogitatione peccasti. Homil. 2, super *Psal.* L.

61. Optimus ille trapezita est, qui quotidie vesperi lucrum ac detrimentum omnino computat. Quod scire manifestum non potest, nisi horis singulis in tabulis omnia denotet: nam cum calculi horis ponuntur, totius diei ratio postmodum clarius agnoscitur. Gradu 4.

62. Nunquam disquirere nosipos desinamus, si veraciter agnoscere nos volumus. *Ibid.*, gradu 25.

63. Cogitare debes, si jam mori deberes et occumbere, anne istud faceres, et an auderes mori in eo in quo te tentis statu? *De Sanctimonial.*

64. Singulis diebus bonus Christi miles conscientiam suam ad minus semel discutendo examinet et quantum in sancto profecerit desiderio, vel defecerit eo die, diligentius penset. Lib. 1, homil. 14, ad *Monachos.*

65. Discute conscientiam tuam, intende mentem tuam, examina te, loquatur tibi cor tuum, considera meritum tuum: nihil enim boni agis, nihil recte facis, nihil aequum perficis, nihil iustum geris, nihil Deo dignum informas. *Prosecc.*

66. Quotidie peccas, quotidie laboris, quotidie praecipis in deterinis vadis.

67. Elatio tua non residet, superbia non deponitur, timor et iactantia non cohibentur.

68. Bapit te furor, inflammata ira, clamor excitat, commovet indignatio.

69. Zelaris bonis, invides malis, alienis felicitatibus amularis, alius virtutibus semper invidius existis. Lib. 1, de *Synonym.*

70. Cor tuum quotidie discute et examina, calca subjectiois vitium, culpam tibi emenda, ubi nascitur. *De Contemptu mundi*, verbo *Cor.*

71. Ad calcem examinis sensus tui collige gressus: discute cor tuum, cautius interroga mentem. *Prosecc.*

72. Quid ludibriosum retinet vel gessit, exponat: quid saevum, quid noxium concepit, vel

operit, pandat: et dum est licentia, totum praedamnare festina. In *Ehort. ad parit.*

73. Circumspice conscientiam tuam, et quantum potes, medere vulneribus. Lib. 6, de *Divin. Inst.*, cap. 13.

74. Quisquis virtutum amator est, sui diligens inquisitor sit; quo impulsu, quo affectu ipsius moveatur mens, considerare non negligat: haec est via sine errore, haec est perfectionis scala. *De Casto convivio*, cap. 7.

75. Circumspiciat se omnis anima christiana, et severo examine cordis sui, interna discutat. *Prosecc.*

76. Videat ne quid tibi discordia inhasserit, ne quid cupiditatis insederit: incontinentiam castitas procul pellat, mendacii tenebras lux abigat veritatis.

77. Detumescat superbia, humilitas assumatur, respiciat iracundia, comminuantur iacula noxarum, et obtracitae linguae frenetur; cessent vindictae, et oblivioni mandentur injuriae. Serm. 1 *Quadrage.*

78. Scrutetur quisque conscientiam suam, seque ante se statuat proprii censura iudicii: omnia quae animi puritatem, et speculum mentis obnubilant, abstergenda sedulo, et quadam elimatione radenda sunt. *Prosecc.*

79. Videat, si in secreto cordis sui, illam quam Christus dat, inveniat pacem; si desiderium spiritus nulla concupiscentia carnis impugnat, si humilia non spernit, si alta non appetit.

80. Si iniquo non delectatur lucro, si immoderato rerum suarum non gaudet augmento, si denique aliena felicitate non uritur, aut inimici miseria non laetatur.

81. Et cum harum perturbationum nihil in se forte repererit, sincero disquirat examine, quantum cogitationum specie frequenter: et utrum nullis vanitatum imaginibus acquiescat, vel quam cito animam ab iis quae noxae blandiantur, abducat.

82. Nam nullis illecebris commoveri, nullis cupiditatibus titillari, non est huius vitae, quae tota tentatio est; et qua nimium vincitur, qui vincit ab eadem non veretur. Serm. 3 *Quadrage.*

83. Intimum cordis tui scrutare, et omnes recessus animae tuae diligens explorator ingredere, et vide si nulla te impugnat adversitas, si nullus tyrannus vultu in mentis tuae arce dominari. Serm. de *Machabaeis.*

84. Explora teipsum, et discute quantum memisso potes, ac tibipis displiceas. In *Speculo spirit.*, cap. 1.

85. Contemplantur diligenter teipsum, ut defectus tuos facile agnoscas, agnosque pro vitiis corrigas. *Ibid.*, cap. 14.

LACT. FIRM.

S. LAURENTI JUSTIN.

S. LEO I.

S. JOAN. CL.

JOAN. GERS.

JOAN. TRITH.

S. ISIDORUS HISPALENS.

S. JOANNES CHRYSOST.

S. PIERON.

LUDOVICUS BLOSUS.

S. MAXIMUS
MART.
PETR. BLES.

86. Vespere teipsum exacte discutias, recogitans quomodo tempus exenderis, et quas offensas eodie admisieris: veniam peccatorum petas a Deo, proponens corrigere te, adjuvante illius gratia. In *Brevi regula Tyranni*, verbo *Vespere*.

87. Omni diligentia conscientiam tuam scrutare. Centur. 4, de *Charit.*, cap. 33.

88. Descende in teipsum, et fode conscientie tue parietem: videbis abominacionum genera, quibus te iudicare poteris infelicem. Epist. 24, ad *quendam canonic.*

89. Omnes angulos cordis tui revolve, scrutare, et ab eis rejice quod a seculo contraxisti. *Ibid.*, epist. 137, ad *Alexand.* de *S. Albano*.

90. Tuam conscientiam solerti revolve scrutinium: explora omnes angulos ejus, nihilque in ea remaneat indiscussum. *Prose.*

91. Fode parietem, et abominaciones conscientie monstruosas revelabit tibi familiare scrutinium. *Ibid.*, de *Confess. sacramentali*.

92. Revolve in animo quantum profeceris, et spirituales virtutum quotidie metire profectus: ulrum sis insistentior aut humilior, affabilior aut avarior. *Tract. de Institut. Episcopi*.

93. Redde conscientie tue de quotidianis actibus rationem: vide si diem et noctem sine cuiuslibet peccati macula transegeris. *Prose.*

94. Vide si minus legisti, aut orasti, si in cibo, si in potu, si in somno temperantia modum excessisti: et scias non modicum esse temporis illius iacturam, quod in otio, aut fabulis expendisti.

95. Vide si fueris devotior in oratione, in lectione studiosior, in castitate cautior.

96. Si fueris parcior in sobrietate, patientior in duris, in risu rarior.

97. Si suavior in conversatione, gravior in vultu et gestu et habitu.

98. Si moderatior in verbis, profusior in lacrymis, in charitate ferventior. *Ibid.*

S. PETRUS
DAMIANUS.

99. Omnes anime tue latebras curiosius inspicere, cuncta viscerum tuorum arcania scrutare: medicamenta vulneribus, prout cuique apta perspexeris adhibere, et incolunitatem postquam semel adeptus fueris, pervigili satage solertia custodire. Opusc. 44, cap. 43.

S. PROSPER.

100. Sobrio castoque iudicio cordis tui arcania discutias, et aculeo totius elationis obtrito, investiges in te atque dinumeres que et qualia tibi sponsus tuus dona contulerit. *Prose.*

101. Aniam tue mentis ingredere, et in secretario conscientie tue, qualia tibi reposita sunt ornamenta circumspecte.

102. Et quidquid tibi splendidum, quidquid

pulchrum, pretiosumque repereris, divini operis et muneris esse ne dubitet: ita ut in omnibus bonis opulentia tue, et gratiam donatoris et jus proprietatis agnoscas. Epist. ad *Demetriad.*

103. Attende te diligentius, examina frequentius hinc Dei pietatem, illinc ejus severitatem: pietatem in bonis, severitatem in malis. Part. 1, lib. 2, de *Contemplat.*, cap. 33.

104. Nocte cum ad secretum lecti tui veneris, dic anime tue: O anima mea, quid boni malive fecimus hodie? et de malis pete veniam, de bonis vero redde gratias Deo. *Tract. super Confession.*

105. Exploret unusquisque accuratè suamet opera; num quidquam fecerit vana gloria ductus, num per simulationem, num alia quapiam humana causa. Super *Epist. ad Galat.*, cap. vi, in illud: *Opus suum probet unusquisque.*

106. Studeas semel in die examinare quomodo tempus expendisti, et discurre per singulas horas, cogitando in quibus fuisti, cum quibus personis, quid cogitasti, quid dixisti, quid audivisti, quod fecisti, ut cognoscas relaxationis lingue cordis, et sensuum. *De modo confitendi, in Erudit. utilit.*

107. Mane propone, vespere discute mores tuos; qualis hodie fuisti in verbo, opere, et cogitatione: quia in his sapius forsitan Deum offendisti et proximum. Lib. 1, de *Imit. Chr.*, cap. 19, sect. 4.

108. Sero jam facto examinanda est conscientia de statu defectus hodierni; si solito pius, vel ferventior fuisti. *Prose.*

109. Non parcas tibiipsi in defectibus corrigendis, sed argue quæ propria iniquitate commisit: Tu reus es, tu hæc et illa fecisti.

110. Recogita quid in choro, quid in Missa, quid in conventu, quid in mensa, quid foris, quid in cella hodie egisti, vel omisit. *De Exercit. spirit.*, cap. 9.

111. Multi vesperi compulsi pecunias, et expensas rerum: pauci conscientiam, et negligentiam temporum discutunt. *Ibid.*, cap. 10, sect. 2.

112. Si vere proficere vis, omni vespero te discutere non omittas. *Ibid.*

113. Sacris scrutinium mens tua invigilet, et se frequenter discutiat, increpet, et munde, ut gratiam caute conserves, amissam recuperes, et ad spiritualem profectum vehementius inciteris. *Ibid.*

114. Debet monachus quotidie mane et sero cogitare in semetipso, qui fecerit eorum quæ vult Deus, et quæ non fecit. Lib. 5, libell. 14, num. 39.

SENTENTIE PAGANORUM.

115. Vita ea, que nullo examine exploratur, non est vitalis. Syzygia 1, in *Apologia*.

116. Quid pulchrius hac consuetudine, excu-

RICHARD. A
S. VICTOR.

ROBERTUS
A. SOBRIUS.

THEOPHY-
LACTUS.

S. THOMAS
AQUINAS.

THOMAS A
KEMPIS.

tiendi totum diem? qualis ille somnus post recogitationem sui sequitur? *Prose.*

117. Quam tranquillus ac liber, cum aut laudatus est animus, aut admonitus: et speculator sui censorque secretus cognoscit de moribus suis?

118. Utor hac potestate, et quotidie apud me causam dico: cum sublatum e conspectu lumen est, totum diem meum scrutator, facta ac dicta mea rememor.

119. Nihil mihi ipse abscondo, nihil transeo, quare enim quidquam ex erroribus meis timeam, cum possim dicere: Vide ne istud amplius facias, nunc tibi ignosco. Lib. 3, de *Ira*, cap. 36.

120. Securæ et quietæ mentis est, in omnes vite sue partes discurrere. *De Brevitate vite*, cap. 10.

121. Sciat unusquisque quo iustus sit, unde ortus, quod illi bonum, quod malum sit; quid peccat, quid devertit; que sit illa ratio, quæ appetenda, ac fugienda sint, discernat. Epist. 82.

122. Hoc nos pessimos facit, quod nemo vitam suam respicit: quid facturi sumus, cogitamus, et id raro: quid fecerimus, non cogitamus. Epist. 82.

EXAUDIRE.

SENTENTIE PATRUM.

S. ALEX. I
PAPA.

1. Sacerdotes quanto digniores fuerint, tanto facilius in necessitatibus pro quibus clamant, exaudiuntur. Habetur in *Decretis Gratiani*, part. 2, causa. 1, quest. 1, can. *Ipsi*.

S. AMBROS.

2. Tunc citius nostra exauditur oratio, cum Christum, quem mens alloquitur, etiam corpus sequitur. *Serm.* 56.

3. Qui preces suas exaudiri vult, emulus debet esse vite sanctorum: cum imitatur enim, communicat. Super *Epist. ad Rom.*, cap. xii, in illud: *Memoria sanctorum communicantes*.

4. Omnibus claret illius innocentiam, atque bona opera magis exaudire Deum, quam istius voces, quibus vita quibusdam vitis sordescit. Super *Apocal.*, cap. iv.

S. ANSELM.

5. Qui voluerit exaudiri, debet orare sapienter, ardentem, humiliter, fideliter, perseveranter, et confidentem. *De Mensuratione crucis*, verbo *Latitudo*.

S. ANTONIN.

6. Oratione quanto effectuosius fit, tanto efficacius exauditur. Part. 1, tit. 3, cap. 7, § 3.

IN VITIS
PATR.

7. Cum communitata citius exauditur oratio; quia oratio communis plus valet quam particularis. Part. 4, tit. 5, de *Instit.*, cap. 8, § 7.

S. ATHANAS.
MAGNUS.

8. Concordia multitudinis, Deum ad exaudiendum promptiorem habet. *Apolog. ad imp. Constantium*.

S. AUGUST.

9. Nunquam divinitas preces ac lacrymas despiciat peccatorum. Epist. 197, ad *Bonifac.*

Tom. II.

10. Citius exauditur unaobedientis oratio, quam decem millia contemptoris. *De Opere monachorum*, cap. 17.

11. Quisquis ad Deum toto corde clamaverit, exaudit illum, quoniam misericors est. *De Spiritu et anima*, cap. 6.

12. Non vocem, sed affectum audit Deus. *De Catechis. rudib.*, cap. 9.

13. Potest fieri ut hic non exaudiaris, non tamen exaudiris ad voluntatem, ut exaudiaris ad utilitatem. Super *Psal.* lxx, vers. 5: *Et exaudi me*.

14. Multi clauso ore exaudiuntur, et multi in magnis clamoribus non exaudiuntur. Exposit. super *Psal.* cxxx.

15. Ager petit multa a medico, non dat medicus: non exaudit ad voluntatum, ut exaudit ad sanitatem. Super *Psal.* lxxxv, vers. 4.

16. Avertit Deus ab orantibus faciem, non exaudiendo ad id quod volunt, quando sibi nesciunt non expedire quod petunt. Super *Psal.* lxxxvii.

17. Male usus eo quod vult accipere, Deo potius miserante non accipit: proinde si hoc ab illo petitur unde homo ledatur exauditus, magis metuendum est, ne quod possit non dare propitius, det iratus. *Tract.* 73, super *Evang. Joan.*, cap. xiv.

18. Est qui exaudit, ne dubitetis orare: qui autem exaudit, intus manet. *Ibid.*, tract. 10, cap. 2.

19. Ideo rogans dives non exauditur in tormentis, quia rogantem pauperem non exaudit in terris. *De Verb. Dom.*, serm. 25.

20. A Deo exaudiri non meretur, qui odium servat in corde. *Serm.* 9, ad *Fratr.* in *cremo*.

21. Ibi a Deo non potest mereri quod petit, qui hoc noluit audire quod iussit. *Ibid.*, serm. 71.

22. Deus exaudit deprecantem. Lib. 3, de *Lib. arb.*, cap. 19.

23. Deus non aliter invocantes exaudit, quam invocatos videt: nam et cum exaudiant angeli ejus, ipse in eis exaudit. Lib. 10, de *Civit. Dei*, cap. 12.

24. Multi Deo irato exaudiuntur, multi propitio non exaudiuntur. *De Unit. Eccles.*, cap. 19.

25. Deus exaudit rogantes immundos spiritus, ne forte se quisque magni pendat, si fuerit exauditus, cum aliquid impatienter petit. Epist. 121, cap. 14.

26. Sauci ad salutem per omnia exaudiuntur, semper exaudiuntur ad salutem æternam. Sed disceramus exaudiciones Dei: invenimus quosdam non exauditos ad voluntatem, exauditos ad salutem; et rursus quosdam invenimus exauditos ad voluntatem, et non exauditos ad salutem. *Tract.* 6, super *Evist. Joan.*